

Sborník abstraktů

Workshop doktorandek a doktorandů Brno 2018

Geografie hranic / hranice geografie

MACKOVÁ Lucie – Univerzita Palackého v Olomouci

Hranice ve výzkumu arménské návratové migrace

The borders in Armenian return migration

Abstrakt: Během výzkumu návratové migrace v Arménii bylo téma hranic často přítomné. Objevily se jak fyzické (zavřené) hranice s Tureckem a Ázerbájdžánem, tak i imaginativní hranice mezi Arménci žijícími v Arménii a těmi v diaspoře. Zároveň jsem zaznamenala hranice mezi vědeckými disciplínami, když jsem chtěla situovat svůj výzkum mezi geografii, sociologií a politologií a snažila jsem se překlenout rozdíly mezi nimi. Práce s tématem mezinárodní migrace předpokládá existenci státu a „identity, hranice a řády“ (Albert, 2001) pořád existují – nebo ne? S transnacionálním zaměřením migračních studií se pozornost přesouvá na vztahy přes hranice a různé formy občanství ve „světech mobility“ (Cresswell, 2013). Nicméně je pořád těžké zbavit se obrazu hranice, na kterou se odkazuje v různých kontextech. Lidé se stále identifikují jako Arméni, jako arménská diaspora nebo jako navrátilci, a proto mezi sebou vytváří hranice. Tento příspěvek bude diskutovat o hranicích při návratu arménských občanů a jejich důsledcích pro další výzkum zaměřený na návratovou migraci.

Abstract: While conducting a fieldwork on return migration in Armenia, borders inadvertently appeared. There were the physical (closed) borders with the neighbouring Turkey and Azerbaijan and the imaginative borders between Armenians living in Armenia and the ones in the diaspora. There were also the interdisciplinary borders in situating my research on the borderlines of geography, sociology and political science while attempting to bridge these disciplines. Clearly, working with international migration themes presupposes the existence of a nation state and the “identities, borders, and orders” (Albert, 2001) are still in place – or are they? With the transnational turn in migration studies the focus is shifting to the relationships across the borders and the varying forms of citizenship “in worlds of mobility” (Cresswell, 2013). Nevertheless, it is still hard to let go of the image of the border that is performed in different contexts. People still identify themselves as Armenian, as diaspora Armenian or the repatriates and thus, enact the border between themselves. This paper will discuss the borders in the return of Armenian citizens and their implications for the future research focusing on return migration.

Key words: návratová migrace, identita, hranice, Arménie, return migration, identity, borders, Armenia

Poučení ze středu: obrana vůči Anglo-geografické hegemonii v geografích sexualit a genderu

Lessons from the Center: Countering Anglo-Geographic Hegemony over geographies of sexuality and gender

Abstrakt: Tento článek sleduje tři cíle. V rámci prvního se budu zabývat stávajícími nerovnostmi v systémech produkce vědění, kterým dominuje „anglo-americká“ inteligence, a kriticky prozkoumám binaritu „východu/západu.“ Učiním tak proto, abych poukázal, že je potřeba, aby se odborníci a odbornice na sexualitu a feminismus poučili ze svých dekonstruktivistických dovedností a přispěli tak k překonání hegemonií, které jsou těmito binaritami konstruovány, nejen v rámci akademického prostředí, ale v geopolitické krajině. Za druhé, budu kriticky diskutovat o konceptu „střední a východní Evropy“ (CEE), který nechci stabilizovat, ale spíše jím nastavit zrcadlo různým formám hegemonických nedorozumění, které ve podobách jako „stejnorodost“, „dehistoricizace“, „izolovanost“, nebo připsování „zaostalosti“, účinně vymazávají či přehlížejí vědění a příspěvky „ne-anglo“ výzkumníků a výzkumnic „ztracených v překladu“. Závěrem se zaměřím na diskusi vývoje geografí sexualit a feministického myšlení v rámci CEE a předložím příklady výzev, kterým musí výzkumníci a výzkumnice v různých institucionálních kontextech čelit. Tímto článkem se chci zastat našeho/jejich uznání.

Abstract: There are three aims of this article. First, I discuss the existing inequalities within the systems of knowledge production dominated by “Anglo-American” academia and critically examine the “east/west” binary to show that sexuality and feminist scholars should learn from their deconstructive skills to overcome hegemonies erected by these binaries both in academia and the related geopolitical landscapes. Second, I critically discuss the concept of “Central and Eastern Europe” (CEE) which I do not intend to stabilize and hold up a mirror to the various forms of hegemonic misunderstandings that in forms of “homogeneity”, “dehistoricization”, “isolation” or by ascribing its “backwardness”, and effectively erase or overlook knowledges and contributions of “non-Anglo” scholars “beyond translation”. Lastly, I concentrate on the discussion of the development of geographies of sexualities and feminist thought in CEE and illustrate the challenges of scholars from different institutional contexts. By this article, I attempt to stand for our/their recognition.

Key words: geografie sexualit; anglo-americká hegemonie; střední a východní Evropa; feministické geografie; geographies of sexualities; Anglo-American hegemony; Central and Eastern Europe; feminist geographies; queer

Kto chodí k voľbám? Geografia volebnej účasti

Who turns up in elections? Geography of electoral participation

Abstrakt: Tento príspevok sa venuje geografii volebnej účasti v parlamentných voľbách na Slovensku. Cieľom príspevku bolo interpretovať geografickú premenlivosť volebnej účasti a identifikovať teórie, ktoré dokážu najlepšie vysvetliť variabilitu volebnej účasti na Slovensku od roku 1998. Analýzy sú založené na teóriách volebnej účasti a zisteniach predchádzajúcich autorov. Pre výskum priestorovej diferenciácie volebnej účasti boli použité hlavne metódy regresnej a korelačnej analýzy a priestorovej autokorelácie. Analýzy ukázali, že v období od volieb v roku 1998 dochádzalo ku koncentrácii volebnej účasti do vybraných regiónov Slovenska. Regióny s vysokou volebnou účasťou sa nachádzajú hlavne na západnom a severnom Slovensku, naopak regióny s nízkou účasťou sú hlavne na východnom a južnom

Slovensku. Volebná účasť je vyššia v regiónoch s vyšším podielom vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov, vyšším podielom ľudí v poproduktívnom veku a s nižšou nezamestnanosťou. Od roku 1998 až do volieb v roku 2010 bola volebná účasť vyššia i v regiónoch s vyšším podielom maďarského obyvateľstva, avšak v posledných dvoch voľbách (2012, 2016) bola účasť v týchto regiónoch podpriemerná. Volebná účasť je vyššia v najmenších obciach a najväčších mestách a naopak nízka v stredne veľkých mestách. Geografia volebnej účasti bola na Slovensku v sledovanom období 1998 – 2016 pomerne stabilná, s malými zmenami medzi jednotlivými voľbami.

Abstract: This presentation deals with voter turnout in parliamentary elections in Slovakia. The main objective has been an interpretation of geographical variability of the turnout and identification of theoretical interpretation which can successfully explain variability of electoral turnout in Slovakia after 1998. The analyses are based on theories of turnout in sociology and political science and on results of previous authors. Methods of regression and correlation analysis and spatial autocorrelation were employed as primary analytical tools. The results showed a tendency to a greater spatial concentration of votes into particular regions. Regions with high turnout are located in the west and north part of Slovakia, while regions with low turnout are concentrated in the east and south of the country. High electoral turnout has been found in regions with high share of people with university degree, with high share of people in post-productive age and with low level of unemployment. The turnout was high also in regions with the high share of Hungarian minority population until the 2010 elections; however, the turnout decreased to belowaverage level in these districts in the last two elections of 2012 a 2016. Turnout is high in the smallest villages and in the biggest cities, while middle-sized towns reported belowaverage turnout. The geography of electoral turnout has been very stable in Slovakia during the examined period of 1998 – 2016.

Key words: Volebná geografia, volebná účasť, parlamentné voľby, Slovenská republika, regresná analýza, priestorová autokorelácia, územná koncentrácia, electoral geography, electoral participation, parliamentary elections, Slovak Republic, regression analysis, spatial autocorrelation, spatial concentration

ŠTĚPÁNÍK Stanislav – Ostravská univerzita

Změny hranic administrativně teritoriálního dělení na Kavkaze v kontextu carské a sovětské správy

Changes in administrative territorial divisions in the Caucasus in the context of the Tsarist and Soviet administration

Abstrakt: Příspěvek se zabývá principy vytvoření hranic kavkazských gubernií po ruském obsazení v 19. století. Systém carské správy, včetně vytváření záchytných bodů (pevností), představoval počáteční bod administrativně teritoriálního dělení, které bylo využito při sovětských územních reformách. Autor využívá komparativní metodu historicko-geografického přístupu ke srovnání carské se sovětskou správou, přičemž se zaměřuje na Kavkazskou oblast, která může být vzorovým příkladem přechodu carského administrativně teritoriálního dělení na systém sovětský.

Abstract: The paper deals with the principles of establishing the boundaries of Caucasian governorates (gubernia) after Russian occupation in the 19th century. The system of the Tsarist administration, including the creation of strongholds, was the starting point for the administrative territorial division that was used in Soviet territorial reforms. The author uses a comparative method of historical-geography approach to compare the Tsarist with the Soviet administration, focusing on the

Caucasus region, which can be a model example of the transition of the Tsarist administrative territorial division to the Soviet system.

Key words: administrativně teritoriální dělení, Kavkaz, Sovětský svaz, carské Rusko, administrative territorial division, Caucasus, Soviet Union, Tsarist Russia

KUČERA Josef – Ostravská univerzita

Instrumentalizace hranic a identity v anglofonním Kamerunu

Borders and Identity Instrumentalisation in the Anglophone Cameroon

Abstrakt: Představa statických hranic v subsaharské Africe dlouhou dobu vedla nejen výzkumníky, ale i veřejnost k představě, že hranice v Africe jsou ve stavu při nejmenším podobným jako po skončení Berlínské konference. Důraz autorit na držení hlavního města spolu s rozsáhlou a málo zalidněnými územími postkoloniálních států vedla k představě, že hranice vytváří stejně jako kdekoli jinde na světě jakousi linii diskontinuity mezi dvěma entitami. Teprve nedávná změna zájmu směrem k dynamickému držení moci v hraničních oblastech, a s tím spojené otázky instrumentalizace vedou k nutnosti zkoumat tento fenomén. Benin jako Warehouse state či stínový regionalismus jsou jen některé z potenciálních symptomů, mezi nimiž je možné kupříkladu zmínit potencionální oblasti zájmu. Příspěvek se zabývá otázkou instrumentalizace při vytváření identity v pohraničních regionech anglofonního Kamerunu, který je možné brát jako extrémní případ tzv. pohraničí. Autor volí diachronní metodu, která popisuje vývoj identitního štěpení v oblasti dnešních kamerunských regionů Southwest a Northwest ze statutu britského mandátního území, přes federální uspořádání až po současný unitární stát. Tento postup pak umožňuje vysvětlit současné děje jako Anglophone problem po ambice směřující k separatismu a snaze o secesi. Zvláštní důraz je kladen na etnické skupiny, které využívají (či využívali) identitu při překračování administrativní hranice (mezinárodní či vnitrostátní) či těží z její samotné existence, čímž oba tyto fenomény instrumentalizují. V kontextu multietnické republiky s hlavní štěpnou linií mezi dvěma evropskými jazyky se tak jedná o poměrně složitou mozaiku potenciálních vztahů, v nichž geografická hranice vždy hrála nezanedbatelnou roli.

Abstract: The concept of static borders in Sub-Saharan Africa has long led not only researchers but also the public to believe that the frontiers in Africa are in a state similar to that one at the end of the Berlin Conference. The emphasis of the authorities on capital holdings along with the vast and less populated territories of postcolonial states has led to the idea that borders create a line of discontinuity between two entities, just like anywhere else in the world. However, the recent change interest in the dynamic holding of power in border areas and the associated issues of instrumentalisation has led to the need to explore this phenomenon in detail. Benin as a Warehouse State or shadow regionalism are just some of the potential symptoms among which, for example, potential areas of interest can be mentioned. This paper deals with the issue of instrumentalisation in the creation of identity in the border regions of Anglo-American Cameroon, which can be taken as an extreme case of the so-called frontier. The author chooses a diachronic method that describes the evolution of the identity cleavages in today's Cameroonian regions of Southwest and Northwest from the status of the British Mandate Territory, through federal arrangements to the present unitary state. This approach allows us to explain the current events as an Anglophone problem after ambitions aimed at separatism and the pursuit of secession. Particular emphasis is placed on ethnic groups that use (or used) identity while crossing the administrative boundary (international or national) or benefitting from its very existence, which both instrumentalise them. In the context of the multiethnic Republic with the main cleavage between the

two European languages, this is a relatively complex mosaic of potential relationships, in which geographical boundaries have always played a significant role.

Key words: Hranice, identita, instrumentalizace, anglofonní Kamerun, subsaharská Afrika, Borders, Frontier, Identity, Instrumentalisation, Anglophone Cameroon, Sub-Saharan Africa

KLSÁK Adam, OUŘEDNÍČEK Martin – Univerzita Karlova

Suburbanizace cizinců v Pražském metropolitním regionu

Suburbanization of foreigners within the Prague Metropolitan Region

Abstrakt: Jedním z nejvýznamnějších procesů, které v posledních desetiletích utvářejí charakter post-socialistických měst, je suburbanizace. Současně v některých městech v Česku dochází k výraznému růstu etnické diverzity populace. Praha svým počtem i relativně vysokým podílem cizinců na obyvatelstvu vyčnívá mezi městy střední a východní Evropy a Česka, a nepřímo tak vybízí k otázce, do jaké míry přejímají cizí rezidenti v souladu s předpoklady teorie prostorové asimilace vzorce prostorového chování majority. Cílem příspěvku je tedy zjistit, zdali v Pražském metropolitním regionu dochází k suburbanizaci cizinců, a také, jak tato nová migrace cizinců ovlivňuje lokální sociální prostředí v dotčených sídlech. Pro analýzu je využito zejména unikátní databáze Cizinecké policie a vlastního aktuálního vymezení suburbánních zón Česka. Změny v místním sociálním prostředí jsou ilustrovány případovou studií vybrané suburbánní lokality.

Abstract: The process of suburbanization has been one of the most significant phenomena shaping the character of post-socialist cities in the recent decades. Simultaneously, some cities in Czechia have been witnessing a significant increase in the ethnic diversity of their populations. Prague with its absolute number and also relatively high share of foreigners on population considerably stands out from other CEE and Czech cities and provokes a question to what extent foreign population will disperse into the wider metropolitan zone. The paper focuses on the extent to which foreign residents follow patterns of spatial behaviour of the majority population – and thus whether the process of suburbanization of foreigners has occurred in accordance with the spatial assimilation theory. Moreover, we ask how the new migration of foreigners into the suburban municipalities changes their local social environment. For the analysis we used a unique database of the Czech Foreign Police and an own delimitation of the suburban zone. The changes in local social environment are illustrated by a case study of selected municipality.

Key words: Suburbanizace, cizinci, Praha, Suburbanization, foreigners, Prague

SNOPKOVÁ Dajana, ŠVEDOVÁ Hana, KUBÍČEK Petr – Masarykova univerzita

Vliv realizmu vizualizace při navigaci uživatelů

The role of levels of visual realism for users navigation

Abstrakt: V posledních letech se díky technologické revoluci kartografům otevřely nové možnosti. Začaly vznikat nové druhy kartografických vizualizací, mimo jiné 3D zobrazení a virtuální prostředí, které je možné vytvářet s různou mírou abstrakce. Rozvoj mobilních zařízení přinesl zapojení digitálních interaktivních map do každodenního života, častokrát za účelem navigace. V současných kartografických výzkumech jsou často řešenými problematikami navigace, virtuální prostředí a míra realismu vizualizací. Diplomová práce řeší vliv rozličné míry realismu geografických vizualizací na

navigaci uživatelů v interiéru budovy. Hlavní součástí práce je uživatelská studie, ve které měli účastníci za úkol projít stanovenou evakuační trasu dopředu naučenou na základě virtuální prohlídky, nebo schematického 2D plánu. Úspěšnost splnění úkolu byla vyhodnocována jednak počtem nesprávných odbočení při průchodu trasy, ale především na základě vytvořených mentálních prostorových reprezentací. Pro sběr dat bylo použito více kvalitativních a kvantitativních výzkumných metod (mobilní Eye Tracking, strukturované rozhovory, kresba kognitivních map, formulace navigačních instrukcí a doplňující otázky na prostorovou orientaci). Studie se zúčastnilo 36 účastníků (17 ve skupině „plán“ a 19 ve skupině „virtuální prohlídka“). Výsledky prokázaly, že účastníci z obou skupin byli schopni absolvovat stanovenou navigační trasu, avšak u skupiny „virtuální prohlídka“ došlo ke vzniku detailnějších mentálních prostorových reprezentací. Účastníci z této skupiny formulovali bohatší navigační instrukce, v kognitivních mapách zakreslovali více orientačních bodů, avšak jejich nákresy byly topologicky méně přesné jako v případě skupiny „plán“.

Abstract: Due to the technological revolution, new opportunities have emerged for cartographers in recent years. New kinds of cartographic visualizations have developed, among others 3D imagery and virtual environments that can be created in varying degrees of abstraction. The development of mobile devices has brought digital interactive maps into everyday life, often for navigation purposes. Frequently addresses issues in current cartographic research are navigation, virtual environments, and visualization. This work addresses the impact of geo-visualization's level of realism on user experience in indoor navigation. The key part of the work is a user study in which participants had to navigate through a designated evacuation route previously taught using virtual tour or a 2D floor-plan. The successful completion of the task was measured by the number of wrong turns during navigation and also evaluating mental spatial representations. The data was obtained by several qualitative and quantitative research methods (mobile Eye Tracking, structured interviews, cognitive maps, formulation of navigation instructions, additional questions evaluating spatial orientation). 36 subjects (17 in group "floor plan" and 19 in group "virtual tour") participated in the study. The results have shown that participants from both groups were able to finish the designated navigation route, but more detailed mental spatial representations were developed by the "virtual tour" group. Participants in this group formulated richer navigation instructions, plotted more landmarks in cognitive maps, but their layouts were topologically less accurate compared to the "floor plan" group.

Key words: míra realismu, navigace v budově, evakuace, virtuální prohlídka, plán budovy, mixed research design, level of realism, indoor navigation, evacuation, virtual tour, floor plan, mixed research design

RIŠOVÁ Katarína – Geografický ústav SAV

Interdisciplinárny charakter výskumu podmienok pre pešiu dopravu

The interdisciplinary character of walkability research

Abstrakt: Podmienky pre pešiu dopravu v meste (walkability) sú považované za základný pilier udržateľnej mestskej mobility. Články z tejto oblasti sú publikované najmä v periodikách venovaných medicíne a verejnému zdraviu, dopravným štúdiám, urbánnym štúdiám, environmentálnym štúdiám a geografii. Pri skúmaní walkability je takmer vždy využitý integrovaný prístup viacerých vedných disciplín. V prácach tohto typu sa zohľadňujú napríklad priestorové, politické a environmentálne aspekty prostredia, ako aj behaviorálne a zdravotné charakteristiky jednotlivcov. Tento príspevok má za cieľ predstaviť teoreticko-metodologické pozadie prebiehajúceho výskumu walkability. Technikou

mapovania aktivít doplnenou o dotazníky je možné objasniť niektoré problémy týkajúce sa rodových rozdielov a teórií z environmentálnej psychológie, ako aj časovo-priestorové vzorce jednotlivcov.

Abstract: Environmental conditions for walking (walkability) has been considered to be the foundation of sustainable urban mobility. Such papers are most frequently published in the journals of medicine and public health, transportation science, urban studies, environmental studies and geography. When examining walkability, an interdisciplinary approach has almost every time been used. In such studies, spatial, political and environmental aspects as well as behavioural and health-related characteristics of individuals are considered. The aim of the paper is to introduce the theoretical and methodological background of an ongoing walkability research. Through the activity mapping techniques and questionnaires, it is possible to clarify some issues concerning gender differences, environmental psychology theories as well as space-time activity patterns of individuals.

Key words: walkabilita, udržateľnosť miest, technika mapovania aktivít, rodové rozdiely, osobno-priestorová kongruencia, walkability, urban sustainability, activity mapping techniques, gender differences, place-self congruity

BRYCHTOVÁ Martina, BRYCHTA Jiří – Česká zemědělská univerzita v Praze

Možnosti využití DPZ pro monitoring vodní hodnoty sněhu a rychlosti tání sněhu pro výpočet erozního potenciálu sněhové pokrývky.

Possibilities of using Remote Sensing for snow water equivalent and snow melt velocity monitoring to calculate the erosion potential of the snow cover.

Abstrakt: Práce se zabývá možnostmi DPZ v oblasti monitoringu fyzikálně-chemických charakteristik sněhu na základě jeho spektrálních a elektrických projevů, využití takto získaných dat pro zpřesnění modelování odtoku z tání sněhu pomocí Degree-day faktoru v závislosti na morfologii terénu (expozice, sklonitost, křivost) v kombinaci s nástroji GIS.

Abstract: Research of the possibilities of remote sensing methods in the field of monitoring the physico-chemical characteristics of snow based on its spectral and electrical properties. Utilization of the obtained data for the refinement of snowmelt modeling by Degree-day factor depending on the morphology (exposure, inclination, curvature) in combination with GIS tools.

Key words: DPZ, UAV, Albedo, Vodní hodnota sněhu, Degree-day faktor, GIS, Tání sněhu, Remote sensing, UAV, Albedo, Snow Water Equivalent, Degree-day factor, Snow melting

ONDREJKA Peter, MERTEL Adam – Masarykova univerzita

Prediktivní prostorové modelování historického využívání krajiny Českomoravské vrchoviny s využitím analýzy podobnosti grafů

Spatial predictive modeling of prehistoric sites in the Bohemian-Moravian Highlands based on graph similarity analysis

Abstrakt: Příspěvek představuje metodu hodnocení potenciálních lokalit pro archeologický výzkum založenou na analýze podobnosti grafů. Dále bude představena aplikace metody při modelování historického využívání krajiny Českomoravské vrchoviny v pravěku a středověku.

Abstract: This paper presents a new method for identifying promising areas for archaeological research. The method is based on graph analysis that iteratively compares and manipulates Hamming distances between graphs of input geographical parameters and graphs of human activity data in various historical periods. The weights learned from the comparison was used to build a prediction model to estimate the potential presence of an archaeological site of a certain time period in a given cadaster. This was applied in the Bohemian Moravian Highlands region based on the most complete archaeological dataset of the area. Resulting maps were analyzed from the archaeological and historical point of view to test against the existing knowledge of prehistoric population movement in the region. Overall, the method proved to overcome problems such as fragmentary inputs and is a good candidate for application in smaller and geographically diverse research areas. The aim of this work was to contribute to the methodology of the prediction of historical human activity, to facilitate greater comprehension of past local settlement dynamics, and to possibly ease the protection of cultural heritage.

Key words: grafová analýza, strojové učení, prostorové modelování, archeologické prediktivní modelování, historické využívání krajiny, graph analysis, machine learning, spatial modeling, archaeological predictive modeling, historical landscape

NOVOTNÝ Gustav, DUJKA Jiří, BOBR Ladislav – Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Masarykova univerzita, Univerzita Karlova

Percepce sakrální a duchovní krajiny v Jihomoravském a Ústeckém kraji

Sacral and Spiritual Landscape Perception in South Moravian and Ústecký Region

Abstrakt: Příspěvek se zaměřuje na vnímání sakrální krajiny a duchovních míst v Jihomoravském a Ústeckém kraji (především města Brno, Ústí nad Labem a jejich blízké okolí), tedy v oblastech, které jsou dlouhodobě řazeny mezi nejvíce a nejméně religiozní v rámci České republiky. Hlavním cílem je zhodnocení percepce krajiny očima univerzitních studentů v obou regionech – se zaměřením na jejich duchovní představy a preference související s konkrétními místy. Příspěvek diskutuje navzájem propojená témata týkající se percepce krajiny v Jihomoravském a Ústeckém kraji. Prvním tématem je sakrální krajina spojená s vnímáním duchovních a osobně důležitých míst, dále je řešena percepce krajiny v rámci konceptu scénických silnic a třetím cílem je přiblížení vnímání sakrálních a duchovních prvků krajiny, jako jsou kostely, kaple, lesy, vyvýšená místa v krajině, ale i pietní místa sloužící jako památníky obětem dopravních nehod. Bylo využito dotazníkového šetření, které zkoumá duchovní postoje mladých osob studujících geografii v Ústí nad Labem a v Brně. Výsledky přibližují duchovní postoje vůči konkrétním místům za splnění podmínky velmi nízké deklarované religiozity v Ústeckém kraji a přinášejí přehled míst a pocitů s nimi spojenými; Jihomoravský kraj však z dané komparace vychází velmi odlišně kvůli více udržované náboženské tradici, která se projevuje relativně vysokou religiozitou, četností sakrálních památek, ale také udržováním určitých náboženských představ. Výsledky tedy zároveň poukazují na specifické a relativně výrazné duchovní vnímání určitých krajinných prvků mladými lidmi působícími v Brně a Ústí nad Labem.

Abstract: The contribution aims to study the perception of the sacral landscape and spiritual places in the South Moravian Region and Ústecký Region (especially the cities of Brno, Ústí nad Labem and its surroundings), i. e. in those areas which are ranked among the most and the least religious within the Czech Republic. The main purpose is to explore the landscape perception from the viewpoint of university students in both regions – with the focus on their spiritual imagery and preferences related to concrete places. The paper discusses interrelated topics, which are linked with the landscape

perception in South Moravian and Ústecký Region. The first theme is the sacral landscape associated with the perception of spiritual and personally important places; then the intention is to approximate the perception of sacral and spiritual elements of the landscape such as churches, chapels, forests, elevated places in the landscape, but also roadside memorials; third aim is the application of the scenic roads concept on the particular landscape. A questionnaire survey has been used to explore the spiritual attitudes of young people studying geography in Ústí nad Labem and Brno. The results point out the specific spiritual attitudes towards generally natural spaces and places assuming the condition of very low declared religiosity (in Ústecký Region) and provide an overview of the places and feelings associated with them; on the contrary relatively high religiosity, abundance of sacral and spiritual places and maintaining of specific religious imagery in South Moravian Region were discussed. The results also point to the specific and relatively significant spiritual perception of certain landscape elements by young people which act in the cities of Brno and Ústí nad Labem.

Key words: sakrální krajina, spiritualita, prostor, místo, Jihomoravský kraj, Brno, Ústecký kraj, sacral landscape, spirituality, space, place, South Moravian Region, Brno, Ústecký Region

ŠILHAN Zdeněk – Masarykova univerzita

Typologie venkovského prostoru se zaměřením na maloobchod a komerční služby

Typology of rural area – focus on retail and commercial services

Abstrakt: Cílem příspěvku je vymezit typologii venkovského prostoru se zaměřením na maloobchod a komerční služby. Typologie je stanovena na základě výzkum provedeného Jihomoravským krajem v roce 2012 a na základě získaných dat z obcí Jihomoravského kraje v rámci rozsáhlejšího výzkumu současných faktorů ovlivňujících vybrané obslužní funkce ve venkovském prostoru s důrazem na maloobchod. Venkovské obce jsou dále roztrženy podle již vzniklých typologií venkovského prostoru zohledňujících demografické a socioekonomické faktory. Typologie slouží pro ulehčení interpretace analýzy maloobchodu a služeb na území Jihomoravského kraje a především pro navazující výzkum spočívající v provedení rozhovorů s vybranými aktéry maloobchodu a služeb v jednotlivých typech venkovského prostoru.

Abstract: The goal of the article is to specify typology of rural area with focus on retail and commercial services. Typology is based on research made by South Moravian region in 2012 and on data obtained from the municipalities of the South Moravian Region as a part of a broader research of the current factors influencing selected service functions in rural areas with an emphasis on retail. Municipalities are further divided by the already existing typologies of rural areas taking into account the demographic and socioeconomic factors. Sense of typology is to help with interpreting of the retail and services analysis in South Moravian region. Typology will be also applied for the next research – interviews with selected retail and services providers in individual types of rural areas.

Key words: Jihomoravský kraj, maloobchod, komerční služby, venkov, vybavenost obcí, The South Moravian Region, retail, commercial services, rural area, municipalities amenity.

DOBOŠ Pavel – Masarykova univerzita

Návrat k radikálním hranicím geografie: Politická ekologie, geografie a post-anarchismus

A return to geography's radical borders: Political ecology, geography, and post-anarchism

Abstract: This presentation begins with a brief introduction of contemporary anarchist geographies which is a part of radical geography that receives more and more attention and focus in critical geographical circles, lately. After that, the presentation introduces a project of four volumes of Anarchist Political Ecology books where the author of the presentation, as well as other anarchist geographers, contributes with a chapter. Hence, something of the chapter is talked about. The chapter is called "A post-anarchist inquiry into geographies of political ecology: Nature and people in an assemblage of Africa". It dives into geographies of political ecology and post-anarchically explains the becoming of nature and people of Africa. Political ecology is originally a modern narrative and a lot of political ecological work is still influenced by modern essentializations of nature and society/culture. Political ecology so often operates with some kind of "dialectical naturalism" that enables analyses of nature-society whole, but also accepts that there exists some general universal ontological phenomena of nature and society/culture to be distinguished in the first place. Post-anarchism is against all essentializations and considers hierarchy-producing phenomena to form assemblages. The chapter argues that the dichotomy of the natural and the social has to be spatially, historically and politically emplaced and explained. That is why it investigates an assemblage of imaginative geographies that has produced this dichotomy for African continent. African nature and African people are different because they have been practiced and differentiated differently. The essential stableness of the dichotomy of nature and society is a problem to be explained, and not an ontological certainty to be embraced and only dialectically resolved.

Key words: anarchistická geografie, politická ekologie, Afrika, post-anarchismus, anarchist geography, political ecology, Africa, post-anarchism

SVOBODOVÁ Vendula – Masarykova univerzita

Čtyřikrát a vždycky jinak

Four times and always different

Abstrakt: Příspěvek se zabývá prostředím čtyř místních částí města Moravské Budějovice. Na první si jsou všechny čtyři dost podobné. Každá disponuje se stejným ročním rozpočtem, podobnou infrastrukturou a podobnými spolky. Všechny čtyři mají podobný počet obyvatel i politický orgán, do kterého jsou přímo obyvatelé voleni. A i přes všechny možné charakteristiky, ve kterých nabývají podobných hodnot, každá je zcela jiná, co se týče fungování komunity v ní. Jakým způsobem jsou utvářeny a ovlivňovány vztahy v jednotlivých místních částech? Které recepty v jedné fungují a v jiné jsou naprosto nevyhovující a proč? A uvědomují si obyvatelé jednotlivých částí, co působí na jejich jednání v rámci komunity? Proč a kdy mezi sebe staví bariéry? Jen několik otázek na okraj.

Abstract: The contribution deals with the environment of four local part of the town Moravske Budejovice. At the first sight, all four are quite similar. Everyone has the same annual budget, similar infrastructure and similar local clubs and association. All four have a similar population and a political body to which the people are elected. And despite all the possible characteristics in which they acquire similar values, each is completely different in term of the functioning of the community within it. How are relationships in local parts shaped and influenced? Which recipes work in one and in another are

completely unsatisfactory and why? Are the inhabitants aware of what is happening in their community-based behaviour? Why and when do they build barriers between themselves? Just a few questions on the edge.

Key words: komunita, moc, aktivismus, bariéry, community, power, activism, barriers

FRÁNĚ Luděk – Univerzita Karlova

Přeshraniční spolupráce v trojzemních euroregionech Nisa a Šumava: nastínění perspektivy starostů a starostek

Cross-border cooperation in triangular Euroregions Nisa and Šumava: outline of the perspective of mayors

Abstrakt: V příspěvku je testován teoretický koncept aktivní hranice (Müller 2014) ve specifickém kontextu přeshraniční spolupráce trojzemních euroregionů Nisa a Šumava. Data jsme získali na základě realizace on-line průzkumu, v němž jsme oslovili starosty a starostky příslušných euroregionů. Dotazník byl strukturován podle čtyř tematických oblastí – chápání hranice, přeshraniční spolupráce a komunikace, vnímání a zhodnocení činnosti obou euroregionů a re/konstrukce kolektivní identity (vč. kolektivní paměti) v přeshraničním rámci. Získané odpovědi jsou interpretovány s využitím popisné statistiky i základních metod statistické analýzy (mj. kontingenčních tabulek). V rámci hlavní výzkumné otázky nás zajímá, zda starostové a starostky vnímají přeshraniční spolupráci jako pozitivní a úspěšný fenomén a zda ji považují pouze za příležitost k získání ekonomických výhod či rovněž jako zdroj hluboké proměny lokálních identit s rostoucím zastoupením pozitivních a inkluzivních obsahů a forem.

Abstract: The aim of the paper is to test a new theoretical concept of active border (Müller 2014) in the very specific context of cross-border cooperation in the triangle euroregions Nisse/Nisa/Nysa and Šumava/Bayerischer Wald/Mühlviertel. We realized the on-line survey that was distributed in two rounds (June/September 2017) to the mayors of the municipalities of the respective euroregions. The questionnaire was structured around the four main topics: 1) general perception of border, 2) cross-border cooperation and communication, 3) perception and evaluation of the particular Euroregion (Nisa/Šumava), 4) re/construction of social identity within the cross-border framework as well as collective memories and reconciliation. Basic statistical analysis (e.g. crosstabulation) of these data was performed with SPSS and results of the analysis are interpreted in wider context of our currently ongoing research that is based mostly on semi-structural interviews with key actors of cross-border cooperation. The main research question of the paper is whether the mayors perceive cross-border cooperation as positive and successful phenomenon and whether they see it only as an opportunity for obtaining economic resources or source of more profound change of local identities from negative exclusionary to more positive inclusionary ones.

Key words: Euroregion, přeshraniční spolupráce, hranice, identita, Euroregion, cross-border cooperation, border, identity

Geopolitický mainstream a alternatíva

Geopolitical mainstream and alternative

Abstrakt: Kritická geopolitika predstavuje rešpektovanú súčasť politickej geografie, problém (mimo iného) ale vyvstáva pri otázke praktického využitia konceptu. Využitie kritickogeopolitických ideí je komplikované a naráža na negatívny postoj v zásade aj z pozície akademickej teórie, aj z pozície praktickej politiky kvôli neexistujúcim väzbám na mocenské subjekty. Tým dochádza k reálnej izolácii konceptu – kritická geopolitika reálne neovplyvňuje praktickú geopolitiku a populárnu geopolitiku. Asi ťažko môžeme konštatovať, že kritická geopolitika prenikla z bubliny politickej geografie a medzinárodných vzťahov. Možnosť na prienik tu ale je a špendlíkom, ktorý danú pomyselnú bublinu praskne by mohla predstavovať popularizácia nosných myšlienok kritického konceptu a hodnôť do širšej populácie. Narušenie geopolitického diskurzu v populárnej geopolitike, by tak mohlo pomôcť deformovať uzavretý geopolitický cyklus produkujúci diskurzívne priestorové predstavy o svete. Vyvstávajú ale (staro)nové otázky k tomu, akou cestou by ďalej mala napredovať kritická geopolitika. A rovnako aj všeobecnejšie – Aká by mala byť úloha sociálneho alebo politického geografa? Existuje hranica medzi akademickou rovinou a spoločenskou angažovanosťou? Nachádzajú sa aj dnes medzi nami rozhnevaní mladí geografi?

Abstract: While Critical geopolitics is an integral part of political geography, it faces the problems with practical applications of the concept. For the usage of its critical geopolitical ideas there is a negative attitude from both positions. Academics fear that their ideas will be abused, while practical politics is currently impossible due to the absence of links to the subjects in power. This leads to a real isolation of the concept - critical geopolitics does not really affect practical geopolitics and popular geopolitics. We can't really say that critical geopolitics have penetrated from the bubble of political geography and international relations. However, there is a possibility of penetration and a pin that can burst the imaginary bubble can be in popularization of the underlying ideas of the critical concept and it values into a wider population. The disruption of geopolitical discourse in popular geopolitics could help crack the closed geopolitical cycle producing discursive spatial ideas about the world. However, new (old) questions arise in how the critical geopolitics should progress further. There are also more general questions – What should be the role of a social or political geographer? Is there a boundary between the academic circles and social engagement? Are there still angry young geographers among us?

Key words: kritická geopolitika – politická geografia – populárna geopolitika – popularizácia vedy, critical geopolitics – political geography – popular geopolitics – popularization of science